

οθανόντουσαν ότι έχουν μπροστά τους τόσους τυχερούς θεατές. Αυτός ο έκοικός συγκρατημός και μόνο είναι: μεγάλο παιδαγωγικό κέρδος και θά έφτανε να δικαιώσει τις παραστάσεις του «Εθνικού».

Σε λίγες μέρες παρυσρεθήκαμε σε μιá παράσταση διαφόρων έργων που παίζανε Καθηγητές και Καθηγήτριες του Κολλεγίου. "Αν τό κάνανε τέτιο πράμα Έλληνες συνάελφοί τους—άσε που δέν θά τό κάνανε—θά γινόντανε πρόγμα σπουδαία, γιατί άγάπη άνάμεσα καθηγητών και παιδιών δέν υπάρχει: πολλοί σοφοί ήθονικούντανι όταν τους τυχαίνει να βάζουν κακό βαθμό στους μικρούς και άκόμα μάς κάνουν κι' ανατριχιάζουμε κάτι ματιές που ρίχνουνε στο μεσοκωνικό σχολείο τό ιδιωτικό που είπαμε πριν, οι δάσκαλοι οι καθαρουσιάνοι! ...

Στό Κολλέγιο τά παιδιά καμαρώνανε τους Καθηγητές τους, όπως και έκείνοι τά είχανε καμαρώσει, όταν παίζανε αυτά. Κι' έδω πρόκειται για κάτι τι σημαντικό' τά παιδιά που εκπαιδούνται έτσι παίρνουν θάρρος στη ζωή και την αντιμετώπιζουν γαρή' τώρα τόν άνθρωπο τόν πλάθουν πιο πολύ οι περιστάσεις, μέ κάποια προτοίμασία από τά πριν, ώφελει άπείρω.

Κρίμα μόνο που τό Κολλέγιο είναι για τά πολύ πλούσια παιδιά και πάλι κρίμα που δέν μπορεί όλα τά δημοσία σχολεία να γίνουν Κολλέγια! Έμεις, άν ή τύχη μάς χάριζε άγόρια δικά μας και χρήματα, θά τά γράφαμε στο Κολλέγιο 'Αθηνών, έξόν άν έως τότε γίνει τόση πρόοδος και κάθε Γυμνάσιο της 'Αθήνας γίνει κι' αυτό ένα τέτιο σχολείο.

Και τελειώνοντας πρέπει να σημειώσουμε πώς τις «Ορνίθες» τις είχες προτοίμασει ο κ. Charles Coon και τού άξιζει κάθε έπαινος: και για τό άνάεασμα και για τή γαρή θεατρική μόρφωση που έχει και που φάνηκε πιο έντονη και στο πώς έπαιξε ο ίδιος τήν «Αρκούδα» τού Τσάιφωφ και στο πώς είχες προτοίμασει για' αυτό τό μονόπραχτο ένα σιλιέζικουμένου ρωσικού σαλόσι που ήτανε ένας θριαμβος συνδυασμού έμπροσινουατικών χρωμάτων και έρωρητιές.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΙΔΕΡΗΣ

ΝΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ- ΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

1. "Ιδρυσis θέσεως 'Επόπτου τής 'Εκκλησιαστικής μονικής.
2. Τι θά επιδιωχθή—'Ανακαίνισis, άναθεώρησις, διαλογη και παρακράτησις—'Επιτομής Πολυλογίας άκολουθιών—'Αναβίωσις Βυζαντινών χορών επί τή ββάσει τής σωζομένης φωνητικής παραδόσεως—'Η Μουσική 'Επιτροπή του 1905.

'Ηγγέληθι ότι ο κ. Κ. Α. Ψάχος διορίσθη 'Επόπιος τής 'Εκκλησιαστικής Μουσικής. Τοιαύτη δέ θέσις τό πρώτον νυν συνιστάται έν 'Ελλάδι. Δέν έντινε να αναγνώσωμε τόν νόμον ή κανονισμόν, δυνάμει του οποίου ώρίσθη ή θέσις του τοιούτου 'Επόπτου και κατά τόν όποιον κανονίζονται τά δικαιώματα και τά καθήκοντα του. Έκ του άρθρου όμοιο του κ. Κ. Νικολάου, του δημοσιευθέντος έν τοις «Μουσικοίς Χρονικοίς» (Δ' 1932 σελ. 111) ειδικώς γραφέντος περί τούτου, μανθάνομεν ότι σκοπός του 'Επόπτου θά είναι: «*ανακαίνισis, άναθεώρησις, διαλογη και παρακράτησις επί πάσης προς τό θρησκευτικό μας παρελθόν συνοχής μετά τήν δέουσαν άνασκόπισιν*», διά τακτικής λ. χ. και γενικώς επισκέψεώς του εις τους ναούς, διά συνοχής προς τάς προϊσταμένας άρχιερατικές άρχάς, τοις επιτρόποις και ψάλταις τών διαφόρων ένοριών.

Ειδικώς δέ και προσωπικώς από τόν διορισθέντα ο κ. Νικολάου άνάμενει να μάθη 1) άν θά παραμεινουν αι νυν έν χόρησι τρεις λειτουργία Χρυσοστόμου, Βασίλειου και 'Ιακώβου, 2) άν θά συντημενθή ή πολυλογία του 'Ορθρου, 'Εσπεριου, τών προηγιασμένων και Παρακλητικών και πάσης άλλης ακολουθίας, και 3) άν, το και σπουδαιότερον, θά άνανθίσθη ο Βυζαντινός Χωρός με πρωτοψάλτην και βαστακτάς. "Ων πάντων τήν πραγματοποίησιν ευχεται με άργόν 'Αμήν και έκδηλοϊ τήν χαράν του επί

τῷ διορισμῷ τοῦ κ. Ψάχου, ὡς μόνου καταλλήλου διὰ τὴν θέσιν ταύτην, τοῦ τῶος ἀποσταίου κατ' αὐτόν, (ἐκ τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν ἀρὰ γε ;).

Γνωρίζων κάλλιστα ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τὸν φίλιτον κ. Ψάχον, συμμερίζομαι εὐχαριστώσας καὶ ἐγὼ τὴν ἐκδηλουμένην χαρὰν τοῦ κ. Νικολάου, ὡς πράγματι τοῦ μόνου καταλλήλου διὰ τὴν θέσιν ταύτην, ἐφ' ᾧ καὶ συγχαίρω αὐτῷ ἐπὶ τῷ τιμητικῷ τούτῳ διορισμῷ, καὶ δὲν ἀμφισβάλω ὅτι, ὅπως ὡς καθηγητῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς καλῶς εἰργάσθη, θὰ ἐργασθῆ ἔτι καλύτερον ἐν τῇ νείᾳ του θέσει καὶ θὰ καταβάλλῃ πάσας τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις του νὰ φανῆ ἀντάξιός τῆς ὄντως μεγάλης καὶ τιμητικῆς ταύτης θέσεως, ἂν καὶ τὰ πλείστα ζητήματα τῶν ὁποίων τὴν λύσιν ὁ κ. Νικολάου ἀναμένει μόνον ἀπὸ τὸν κ. Ψάχον, ἀτυχῶς δὲν ἐξαρτῶνται μόνον ἀπὸ αὐτόν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, εἰς τὴν ὁποίαν βεβαίως ὁ κ. Ἐπίτροπος θὰ προτείνῃ τὰ δέοντα.

Ἐπιθετῶς ὁμῶς ὅτι ἐκτός τῶν, ὡς ἄνω, ἀναφερομένων ζητημάτων, τὰ ὅποια ἐνδεικτικῶς προβάλλει ὁ κ. Νικολάου, ὁ κ. Ψάχος θὰ ἀσχοληθῆ ἐιδικώτερον περὶ τῆς μελέτης παντὸς μουσικοῦ θέματος σχετικῶς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, καὶ εἰς τὸν καταρτισμὸν ὁμοιομόρφου ψαλτικοῦ συστήματος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σφωζομένης φωνητικῆς παραδόσεως, συμφώνως πρὸς τὸ ἀνάκθεον ἐν τῇ Μεγάλῃ τῷ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ παραδεγμένον ὕψος τοῦ ἱεροῦ μέλους. Τοῦτο δὲ ἐξάγῃ ἀπὸ τὸ παρελθόν. Διότι ὅτε κατὰ τὸ 1904 περίπου μετεκλήθη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἀθήνας ὁ κ. Ψάχος, ὡς καθηγητῆς τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἐν τῷ Ὁδείῳ Ἀθηνῶν, τῇ ὑποδείξει του τότε (κατὰ τὸ 1905) ὁ τότε ἀείμνηστος καὶ θερμὸς προστάτης τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεόκλητος συνέστησεν ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ προεδρίαν Μουσικὴν Ἐπιτροπὴν ἐκ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου Διονυσίου, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πενταπόλεως καὶ Διευθυντοῦ τῆς Ριζαρίου Σχολῆς Νεκταρίου, Γ. Νάζου, Διευθυντοῦ τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν, Φραγκίσκου Σουαζῦ, καθηγητοῦ τοῦ Ὁδείου, Κ. Ψάχου, καθηγητοῦ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἐν τῷ Ὁδείῳ, Νικολάου Κανακάκη α' φίλου Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, Χριστοῦ Βλάχου, διχηγῶρου καὶ μουσικοῦ καὶ Ἰω. Τασόκλη, διευθυντοῦ τῆς μουσικῆς ἐφημερίδος «Φόρμιγγος», ὡς γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὸν, ὡς ἄνω, σκοπόν. Ἀτυχῶς ὁμῶς ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἐργασθεῖσα κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος διεκλήθη μετὰ ταῦτα σιωπηρῶς, ἔνεκα διαφορῶν ἐνίων ἐκ τῶν μελῶν τῆς πρὸς τὸν κ. Ψάχον ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι ὁ κ. Ψάχος, εἰς ὃν ἀνετέθη ἡ σύνταξις Λειτουργικοῦ βιβλίου ἐκ καταλλήλων ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων καὶ μελῶν ἐπ' ὄνοματι τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐδημοσίωσε τοῦτο ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Φόρμιγγος» ὡς προερχόμενον ἐκ τῆς Ἐπιτροπῆς, χωρὶς νὰ εἶχεν ὑποβληθῆ προηγουμένως εἰς αὐτὴν πρὸς ἐγκρίσιν. Διότι δὲν ἐδέχετο ὁ κ. Ψάχος τὴν θέσιν τοῦτο ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Ἐπιτροπῆς, πράγμα τὸ ὁποῖον πρωτοστατῶν ὁ κ. Κανακάκης, κατ' οὐδένα λόγον ἐδέχετο καὶ ἀπέκλιρσε τὸ βιβλίον ὡς μὴ προερχόμενον ἐκ τῆς Ἐπιτροπῆς. Παρὰ δὲ τὰς ἐπιμύσεις προσπαθείας του ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Θεόκλητος καὶ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς δὲν ἠδυνήθη νὰ συμβιβάσῃ τὰ διεστώτα, λόφῃ τῆς ἐκατέρωθεν ἐπιμονῆς Κανακάκη καὶ Ψάχου.

Χάρῃ δὲ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου σταθμοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἧτοι πρὸ 27 ἐτῶν, παραθέτω κατωτέρω τὸ ὕλ' ἀριθ. 3429 (1905) ἔγγραφον τοῦ Σ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀνεκδοτὸν μέχρι σήμερον, διαλαμβάνον τὸν σκοπὸν τῆς τότε σωμαθείας Ἐπιτροπῆς, ἧτις πολλὰ πράγματα θὰ ἐκαμεν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς, ἔάν δὲν εἰσεχώρει τὸ, ὡς ἄνω, λυπηρὸν γεγονός.

• Ἀριθ. 3429.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 23 Φεβρουαρίου 1905.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

• Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν

Πρὸς τὸν ἀξιόμιμον κείνον Χριστὸν Βλάχου

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν, ἵνα ἀνακοινώσωμεν Ἐγίν, ὅτι διορισθῆτε μέλος τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν ἡμῶν καταρτισθείσης Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς, σκοπούσης τὴν καθόλου μὲν μελέτην παντὸς μουσικοῦ θέματος, πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν σχετιζομένην, ἰδίᾳ δὲ τὸν μετ' ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καθορισμὸν ἀμφισβητούμενων τιμῶν σημείων τῆς θεωρίας τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σφωζομένης

φωνητικής παραδόσεως, πρὸς δὲ καὶ τὸν καταρτισμὸν ὁμοιομόρφου ἐν τῷ ψάλλειν μουσικοῦ συστήματος, συμφωνῶς πρὸς τὸ ἀνάκειν ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ παραδεγμένον σεμνὸν καὶ κατασκευτικὸν τοῦ Ἱεροῦ μέλους υἱοῦ.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἀποδεχόμενοι τὸν διορισμὸν προθύμως θέλετε συνεργασθῆ μετ' ἡμῶν ὑπὲρ τοῦ ἐπιδιωκόμενου ἱεροῦ σκοποῦ.

(Τ. Σ.)

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἐάν λοιπὸν τότε δὲν ἐπιτευχθῆ ὁ σκοπὸς αὐτὸς διὰ τοὺς ἐκτεθέντας λόγους, ἃς ἐλλίσωμεν καὶ εὐχηθῶμεν νὰ ἐπιτευχθῆ τώρα, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἰδρύσεως θέσεως Ἐπόπτου τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ τῷ διορισμῷ καὶ πάλιν τοῦ κ. Ψάχου, ἔστω καὶ μὲ τὴν συνεργασίαν του, «μετ' ἄλλων συνειδητῶν παραγόντων», ὡς συστατῆ ὁ κ. Νικολάου. Ἐς θεωρηθῆ τὸ ἔργον ὡς νέος ἱστορικός σταθμὸς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν μουσικῇ.

Ἐν Καρταίην.

ΧΡΙΣΤΟΣ Γ. ΒΛΑΧΟΣ
ἀκηγόρος

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΤΟ "ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΜΙΑ ΖΩΗ,, ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ ΜΕΛΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

(Απόσπασμα ἀπὸ γράμμα στὸν διευθυντῆ τοῦ περιοδικοῦ).

Ὅταν πρὶν δύο χρόνια εἶχε πρωτοεῖρθε ἐδῶ θίασος ἑλληνικός, ροιτιόμασταν πότε ἐπὶ τέλους θὰ μᾶς παρουσιάξῃ ἓνα καθαρὸ ἑλληνικὸ ἔργο. Ὅτι ἀνεβάξῃ τότε ἦταν ἔργα ξένα μεταφρασμένα πρόχειρα καὶ βιαστικά, ἢ τὸ πολὺ, κομποδίας τοῦ Μολιέρου ζωντανάμεθα ἀπ' τὸν ἀμίμητο Νέξερ. Ποτὴ μὲ τὴν ἀλήθεια δὲν φανταζόμεσταν πῶς ἔργο ἑλληνικὸ θὰ βλέπαμε μονάχα ἀπ' τὴν τουρκικὴ σκηνή, μεταφρασμένο καὶ παιγμένο ἀπὸ Τούρκους ἠθοπολοῦς. Ἦταν κάτι ποὺ περιμέναμε βέβαια μὰ μέρα, μὰ ἔχι τόσο σύντομα καὶ μάλιστα τόσο πετυχημένα. Γιατί, γιατί νὰ τὸ κρῶθῃ; Ἀμφέβαλλα κι' ἐγὼ ὁ ἴδιος ἀνθάταν δυνατό, ἑλληνικὸ ἔργο ν' ἀνεβάζεταν ἀπὸ τούρκους ἠθοποιούς καὶ τὸ κυριώτερο, νὰ καταλαβαίνεταν ἀπὸ τὸ τουρκικὸ κοινόν. Κι' ὅμως αὐτὸ γίνηκε. Ὁ Σπύρος Μελάς στάθηκε ὁ τυχερὸς τοῦ ἔργου αὐτοῦ κι' ἡ διαλεχτὴ μας καλλιτέχνηδα Δίς Ἐλενα Χαλκούση, ἡ εὐτυχημένη τοῦ πρώτου στὰ τουρκικὰ μεταφρασμένον θεατρικὸν κομματιὸ ἐμφυχιώτρια.

Εἶπε τὴν πολλὴ πετυχημένη πρωτοβουλία, νὰ συνεργαστῆ μετ' ὅσον γὰρ τοῦρο καλλιτέχνη Raçit Rıza καὶ ν' ἀνεβάσῃ: τὸ «Μία νύχτα μὰ ζωή...» ποὺ παρουσιάστηκε πολὺ καλλιτέρα ἴσως κι' ἀπ' ὅτι θὰ παρουσιαζέταν σ' ἑλληνικὴ σκηνή. Δὲ θέλω μ' αὐτὸ ν' ἀμφισβητήσω τὴν ἀξία κανενὸς ἑλληνικοῦ θιάσου. Κάθε ἄλλο. Ἐμεις οἱ πολῖτες ἐδῶ δὲν τοὺς καλονομιζοῦμε αὐτοὺς. Ὅμως μοῦ φαίνεται προσόντο σπάνιο στοὺς ἀθηναϊκοὺς θιάσους, ἡ πειθαρχία κι' ἡ εὐκρίνεια καὶ πρὸ παντὸς ὁ σεβασμὸς στὸ κοινόν, ἀνεβάζοντας κάποιο ἔργο, πράγμα ποὺ κυριώτερον στὴ τουρκικὴ παράστασι τοῦ «Μία νύχτα μὰ ζωή...» (Bir gece ve bir hayat...).

Ὁ θίασος τοῦ Raçit Rıza, τοῦ κολοσσῶ αὐτοῦ τοῦ τουρκικοῦ θεάτρου, κι' ἡ Δίδα Ἐλενα Χαλκούση βγήκαν πέρα γιὰ πέρα ἀσπροπρόσωποι ἀπὸ τὴν τελημένη τούτη δοκιμασία τους. Κι' οἱ θεὸ παρουσίασαν τὸ ἔργο μ' ὅσην μπορούσαν τελειότητα καὶ καταχειροκροτήθηκαν. Ἄν μάλιστα πρόσεχαν λίγο περισσότερο τὴν μετάφρασι—ποὺ κι' ἔτσι ποῦταν, ἦτον καλὴ πάλι— θὰ λέγαμε εὖχος διαταγμὸ πὸς πρώτη φορά ἔργο ἑλληνικὸ παίζονταν μὲ τόσο ἐπιτυχία.

Εἶμαι: κάθε ἄλλο παρὰ κατάλληλος ἐδῶ, νὰ κρίνω τὴν παράστασι τούτη. Δὲν ἦταν ἄλλωστε αὐτὸς ὁ σκοπὸς μου. Θέλησα νὰ σὰς μεταδώσω ὅσο μπορούσα τὸν ἐνθουσιασμὸ μου, βλέποντας, χάρις στὴν καλὴν μας φίλην κι' ἐκλεχτὴν μας ἠθοποιὸν Δίδα Χαλκούση, πλὴν πλᾶϊ, νὰ συνεργάζονται, θεὸ θεάτρα, τὸ τουρκικὸν καὶ τὸ ἑλληνικόν, ποὺ τόσο ἀγαπῶ καὶ παρακολουθῶ.

(Πόλη)

A. N. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ